

N:o 264.

Af friherre **J. Hermelin**, om skrifvelse till *Kungl. Maj:t*,
angående åtgärder för afhjälpande af den rådande bristen på folkskollärare.

Att stor och kännbar brist på behörigen utbildade lärarekrafter för landets folkskolor är rådande, det är ett bekymmersamt faktum, hvilket icke behöfver bevisas. I stor utsträckning måste undervisningen uppehållas med undermåliga krafter, hvilken omständighet icke kan undgå att menligt inverka på folkbildningsarbetet.

Orsaken till berörda missförhållande och vägen till dess afhjälpande ligga i öppen dag.

Då tillgången på inträdessökande till seminarierna hittills i de flesta fall varit vida större, än hvad det begränsade utrymmet förmått mottaga, så framgår ju däraf, att enda orsaken till lärarebristen är utbildningsanstalternas otillräcklighet. Flere seminarier eller utvidgning af redan befintliga vore alltså den enda utvägen.

Dock synes det mig, att äfven andra utvägar skulle vara tänkbara, och det därtill sådana, som skulle leda till det önskade målet vida snabbare och utan nämnvärda utgifter för staten.

Samtidigt med att folkskolorna lida brist på arbetskraft, klagar man öfver öfverbefolkning på studiebanan. Här finnes i vårt land ett mycket stort antal skolbildad ungdom, som ingenting hellre skulle önska än att få ägna sina krafter åt folkbildningsarbetet. Jag åsyftar de många unge män och kvinnor, som efter aflagd studentexamen eller afgangsexamen från de kvinnliga läroverken befinna sig i stor förlägenhet för framtida utkomst och lämplig användning för sina kunskaper och sin arbetskraft. Att icke

bereda lättare möjligheter för dessa att komma till gagnande användning är ett ödslande med kunskaper och arbetskraft, hvartill vi borde anse oss icke hafva råd.

Hvarför icke i största möjliga utsträckning använda denna redan så godt som färdigbildade arbetskraft i folkskolans tjänst, där den så väl behöfves och säkerligen skulle göra god nytta?

Det är visserligen sant, att seminarierna stå öppna äfven för denna ungdom. Men det är alltför hårda villkor för den, som redan ägnat 10 till 15 år åt studier, att för vinnande af kompetens till folkskollärarebefattning behöfva bekosta sig ytterligare ett å fyra års utbildningskurs. För mången ligga redan öfverstigliga hinder af ekonomisk art i vägen för vidare studier. Icke sällan blifva inträdessökande af de nämnda kategorierna till följd af brist på utrymme utestängda från seminarierna.

Med god vilja borde mindre tidsödande och snabbare till målet ledande vägar för vinnande af kompetens för lärarekallet kunna beredas dem, som redan i det närmaste förvärfvat tillräckliga teoretiska kunskaper. Genom en sådan förenklad anordning skulle man snart blifva befriad från den öfverklagade bristen.

Utom detta hufvudändamål med de åtgärder jag åsyftar, skulle äfven andra väsentliga fördelar för folkskolan vinnas. En stor fond af allmänbildning skulle därigenom tillföras lärarekåren. Intresset för folkskolan skulle ökas bland de bildade klasserna, sedan ett större antal medlemmar ur dessa klasser vunnit anställningar såsom vårdare och uppfostrare för folkets barn. Vid sidan af den bokliga fostran skulle en annan sådan, som jag skulle vilja kalla den personliga, säkerligen öfva ett större inflytande än hittills för utjämning af motsatserna mellan olika samhällsklasser.

Då, såsom jag här ofvan påpekat, de unga män och kvinnor, för hvilka mitt förslag afser att bereda tillträde till folkskolans läraretjänster, kunna förutsättas redan vara i besittning af härför erforderliga teoretiska kunskaper, kräfves enligt min tanke inrättandet af särskilda kurser för meddelandet af de praktiska kunskaper och färdigheter, som speciellt erfordras för lärareverksamhetens utöfvande, och torde dessa kurser i fråga om tiden kunna begränsas till det minsta möjliga, exempelvis sex månader, samt den därvid meddelade undervisningen blifva af uteslutande praktisk art och omfatta en utbildnings- och öfningskurs i ämnena pedagogik, metodik, barnpsykologi, hygien och trädgårdsskötsel.

Till genomgående af denna kurs skulle aflagd studentexamen eller godkänd afgangsexamen från åttaklassigt, under statens kontroll stående

läroverk för kvinnlig ungdom berättiga, likasom så kvalificerad person, efter genomgåendet af denna utbildningskurs, skulle vara berättigad till anställning såsom lärare vid folk- och småskolor i likhet med dem, som erhållit sin utbildning vid seminarium.

Med anslutning till det anförda hemställes vördsamt,

det Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt vidtaga åtgärder för den rådande folkskollärarebristens afhjälpande och därvid särskildt taga under ompröfning frågan om i hvad mån, efter ofvan framhållna grunder, tillträdet till folkskollärare- och lärarinnebanan för manlig och kvinnlig ungdom, som aflagt studentexamen eller godkänd afgangsexamen från åttaklassigt, under statens kontroll stående läroverk för kvinnlig ungdom, skulle kunna förenklas och underlättas.

Stockholm den 14 mars 1908.

Joseph Hermelin.
